

■ El pintor y escultor catalán Antoni Clavé, fallecido el pasado miércoles a los 92 años, reconstruyó, a finales de los años ochenta, en conversaciones con su amigo Lluís Permanyer, el relato completo de su vida, destinado a convertirse en libro. El periodista en-

tregó en 1991 a Edicions La Campana el manuscrito de estas memorias, que por expreso deseo del artista no podían publicarse hasta después de su muerte. El libro –del que se adelantan aquí varios fragmentos– aparecerá durante la segunda quincena de octubre.

Clavé, que recibirá sepultura el martes en el cementerio parisino de Montparnasse –donde ya reposan su mujer y su hijo–, será recordado mañana en un acto en la sala Clavé del Palau de la Generalitat, homenaje que presidirá Pasqual Maragall.

Antoni Clavé, una vida contada

Fragmentos de las memorias del pintor recién fallecido, un libro de Lluís Permanyer que aparecerá en octubre

SIN PADRE. “Vaig néixer a les dotze del migdia del 5 d'abril del 1913, al carrer de Villarroel número 7, tocant a la Ronda i a aquells grans magatzems que es deien El Barato. Vaig viure-hi fins a l'edat de tres anys, ja que llavors el meu pare, que era viatjant, va abandonar la mare. Ella es va passar la vida esperant inútilment que tornés. Durant molts anys, la meua mare em portava a l'església de la Concepció, perquè sabia que el meu pare també hi anava. I en sortir, mentre l'assenyallava, em deia: 'Veus, Toni, aquest senyor és el teu papà'”.

LA MADRE. “La mare no em renyava gaire i em donava força llibertat, potser perquè tenia una passió gran per mi, exagerada i tot. Si li confessava que l'endemà no volia anar a l'escola, m'ho tolerava. Jo també la vaig estimar molt, i malgrat haver pogut anar-me'n de casa als vint anys, vaig viure sempre amb ella. Tenia la convicció que era el meu deure, ja que ella s'havia també sacrificat sempre per mi. Malgrat aquesta relació, el cert és que no mantenía amb ella una relació de confiança”.

EL FRÍO. “Una de les coses que recordo de la meua infantesa era haver patit molt de fred. A casa mai vàrem tenir calefacció: un trist braseret, perquè érem molt pobres. Només diré que més d'una vegada ens havia tocat dormir a terra, perquè havien dut els llits al Monte de Piedad. La veritat és que l'ambient general, a la mateixa casa i al carrer, era semblant, i això contribuïa a no crear una sensació d'infelicitat, de desgràcia”.

DIBUJANTE DE PORNO. “Em guanyava alguns diners de sobresou fent dibuixos per a il·lustrar novel·les pornogràfiques d'allò més tronades. El primer llibre que duia els meus dibuixos es deia: *Hasta la abuela*. Tot va venir perquè jo dibuixava llavors al tebeo de vuit pàgines *Pocholo*, que era fet de cap a peu per José María Huertas Ventosa, còmic que un dia em va dir: 'Si li interessa, jo tinc un amic editor, pel qual de tant en tant faig d'amagat novel·les picaresques i obretes com *Atrocidades y crímenes de reyes y pontifices*, i li podria encarregar dibuixos'”.

CARTELISMO. “Un dels primers cartells que vaig fer, anunciava el nom de Rex Ingram; jo no sabia qui era Rex Ingram –després vaig saber que era un director de moda–, però immediatament em vaig adonar que era igual, ja que el més important era que el resultat plàstic causés impacte. El vaig portar al cinema i agradà. A partir de llavors tot anà sempre com una seda, malgrat que no em donaven cap informació ni mai no vaig veure la

JORDI BELVER / ARCHIVO

El pintor y escultor Antoni Clavé fotografiado en Barcelona en 1990

pel·lícula; el màxim que m'oferien era algunes fotografies dels protagonistes. Però la meua salvació fou quan em van dir que en definitiva podia fer el que jo volgués. La veritat era que el que més m'inspirava sempre era el títol de la pel·lícula”.

EXILIO. “Pocs dies abans de marxar a França va arribar allò de plantejar-se, com diu el tango, 'emprender la retirada'. Mai no vaig ni tan sols pensar en la possibilitat de desertar. Gràcies al cartell esmentat, la perspectiva era més clara, en el sentit que aquella obra, en la qual havia pintat un Franco –ho vaig titular *El enviado de los dioses*– que rebia les bombes que des dels núvols li lliuraven Hitler i Mussolini i les llançava damunt de la població civil de les ciutats, no em deixava cap més opció que exiliar-me a França. Però a més hi havia els treballs que havia fet per a *Vanguardia Postal* i els dibuixos pel darrer diari mural del Comissariat de Propaganda, amb la Pasionaria i Franco. Però cal parlar clar: era un pretext per anar finalment a París, el París que tots els companys de la meua edat enyoraven com la Meca de tot artista”.

PARÍS. “La primera historieta que vaig dibuixar va ser *Roger Franqueur*, creada per Carozzo especialment per a mi, ja que ell escrivia els guions. Vaig treballar diversos dies per enllestir aquella primera pàgina,

amb la màxima aplicació. Li va semblar encertada, la meua manera de dibuixar, i em féu saber que aquella historieta continuaria cada setmana. Després vaig dibuixar *Le retour du Zorro*, signant sempre *Tori*”.

EL HIJO. “Janine Depierreffix, la mare del meu fill, la vaig conèixer a casa d'uns amics. Va ser un *coup de foudre*, que acabaria per suposar ben aviat la ruptura amb la Tori. Per a mi va ser terrible. El naixement del meu fill Jacques, el 20 de març del 1940, el recordo com un fet emocionant. He estat sempre molt criaturer i quan era jove pensava que el dia que em casés tindria tres o quatre fills. El fracàs del meu matrimoni explica que només fos pare d'una criatura”.

LA OCUPACIÓN ALEMANA. “El fet de ser un refugiat espanyol em feia sentir insegur, tenia por que els alemanys em detinguessin i em deportessin. I és que durant la guerra m'havia atipat de fer dibuixos i cartells contra la creu gammada, i ells ho sabien”.

COMIENZA A PINTAR. “Va ser més o menys en aquesta època quan vaig començar a pintar. Per què ho vaig fer? Menys per necessitat que per demostrar-me a mi mateix que era capaç de fer-ho acceptablement. Va ser per a mi que vaig pintar la primera tela: un capet de nano (...) La segona, reproduïda al llibre de Seghers editat per Polígrafa, eviden-

ciava una influència clara de l'època blava de Picasso i també de Matisse. Després vaig pintar del natural el pati del taller de Boissonade, on vivia. La veritat era que no sabia on anava ni què volia. Després va venir l'impacte de l'intimisme de Bonnard i de Vuillard”.

LA BEBIDA. “Fumava i bevia molt. Bevia per vèncer la meua timidesa malaltissa i un gran complex d'inferioritat. També bevia per pintar, i em semblava que quan ho feia em sortia millor, però no era veritat. El que passa és que t'hi acostumes i quan ho trobes a faltar es crea l'estat de necessitat propi de qualsevol droga. Si alguna nit em trobava sense beguda, anava a una taverna que estava sempre oberta i comprava quatre o cinc ampolles de ginebra”.

MADELEINE. “La Madeleine i jo vam començar a viure junts després de la mort de la mare, el 1957. Jo no li podré agrair mai la paciència que va tenir d'esperar quinze anys, perquè dinava i sopava sempre sola, ja que jo l'anava a veure només de nits. La separació venia l'estiu quan jo marxava de vacances amb la mare i amb en Jacques, al Masnou. I és que la mare, malgrat ser progressista, mai no hauria acceptat que jo visqués amb una dona que no fos la meua muller (...) Ella sempre ha portat l'organització de la meua vida; en aquest aspecte sempre he estat un desastre. Ella m'ha servit molt per compensar la meua timidesa: quan prenc un taxi, és ella qui ha de parlar amb el xofer, ja que jo sóc incapaç de fer-ho. Jo no hauria fet moltes coses de la meua vida sense la seva intervenció. També em va ajudar amb motiu de la depressió cíclica que vaig patir a causa de la ruptura, per culpa meua, amb la Tori, a qui jo devia tant, i que també vaig patir arran de la mort de Jacques, el meu estimat fill, el 1985”.

LAS ESCENOGRAFÍAS. “El públic de l'òpera és conservador. A propòsit de *Les noces de Figaro*, van escriure: 'Clavé assassina Mozart'. Fins i tot van escriure que la cambra de la comtessa semblava la cambra d'un bordell de Barcelona –segons Bernard Gavoty– o que el jardí semblava un galliner”.

SERIES TEMÀTICAS. “Aquest fet s'ha convertit en una característica de la meua manera de treballar: fer sèries sobre temes –*Greco, Retour du Japon, A don Pablo*–, i encara em dura avui. Per a mi, el més difícil és trobar un tema que m'atregui; en la majoria de les ocasions els descobreixo per atzar. Sobre això recordo una frase significativa de Le Corbusier, que coneixia molt bé i per dins l'ofici: 'Ce n'est pas peindre qu'est difficile, c'est savoir quoi peindre'”.

IDIOMAS

INGLÉS - FRANCÉS - ALEMÁN
JAPONÉS - ESPAÑOL - CATALÁN

CURSOS INTENSIVOS

- 6, 10 h/semana
- Inicio cada mes
- Grupos reducidos
- Clases mañana, tarde, noche
- Profesores nativos
- Test y recursos gratuitos
- Módulos de conversación

BH BARNHOUSE

Roger de Llúria, 123 (Provença)
Diagonal - Verdader T. 93 488 00 80
www.barnahouse.com

MÀSTERS I POSTGRAUS 2005/06

En un mercat laboral cada cop més exigent, la formació i el reciclatge de coneixements es converteixen en el motor del desenvolupament professional.

La UAB t'ofereix més de 300 màsters, diplomatures de postgrau i cursos d'especialització. Inverteix en el teu futur amb la garantia UAB.

Ja pots consultar el nou catàleg de cursos:
<http://www.uab.es/postgrau>

Més Informació: Tel. 93 581 24 91 e-mail: ep.info@uab.es

ESCOLA DE POSTGRAU

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona